

Traficul de persoane

Nevoile victimelor traficului de persoane în raport cu serviciile oferite de echipa pluridisciplinară, în scopul reintegrării socio-profesionale a victimelor

Ala VECHIU

Traficul de persoane

Nevoile victimelor traficului de persoane în
raport cu serviciile oferite de echipa
pluridisciplinară, în scopul reintegrării
socio-profesionale a victimelor

Lumen

Iași, 2009

Ala VECHIU

Traficul de persoane

Nevoile victimelor traficului de persoane în raport cu serviciile oferite de echipa pluridisciplinară, în scopul reintegrării socio-profesionale a victimelor

Editura Lumen este acreditată CNCIS sub nr 003

www.edituralumen.ro www.librariavirtuala.com

Redactor: Morariu Irina Maria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale:

Vechiu, Ala

Traficul de persoane

Nevoile victimelor traficului de persoane în raport cu serviciile oferite de echipa pluridisciplinară, în scopul reintegrării socio-profesionale a victimelor/Ala VECHIU -Editura Lumen, Iași, 2009

Bibliografie

Pag. 113

ISBN-978-973-166-114-8

343.545/.546

Ala VECHIU

Traficul de persoane

Nevoile victimelor traficului de persoane în
raport cu serviciile oferite de echipa
pluridisciplinară, în scopul reintegrării
socio-profesionale a victimelor

Lumen

Iași, 2009

**Pagin 1 sat
goal inten ionat**

Cuprins:

Introducere	7
I. Capitolul 1.....	9
1.1. Traficul de ființe umane – Definiții.....	9
1.2. Încadrări teoretice cu privire la traficul de ființe umane din perspectiva asistenței sociale.....	11
1.3. Traficul de ființe umane din perspectiva cadrului legislativ în România.....	12
1.4. Precizări referitoare la distincția între traficul de persoane în scopul exploatării sexuale și prostituție	14
Capitolul 2.....	17
2.1. Premisele apariției și extinderii fenomenului de trafic de persoane. Factorii de risc care duc la traficul de persoane	17
2.2. Experiența traficării: Manifestări și consecințe ulterioare experienței de trafic.....	22
2.2.1 <i>Manifestările stresului post-traumatic</i>	<i>22</i>
Capitolul 3.....	25
3.1. Asistența și protecția socială a victimelor traficului de ființe umane	25
3.2. Capacitatea individuală și motivarea victimelor traficului de persoane din perspectiva asistenței sociale.....	27
3.2.1. <i>Atitudinea față de victima traficului de persoane din partea familiei și a persoanelor apropiate</i>	<i>27</i>
3.2.2. <i>Atitudinea comunității față de victimele traficului de persoane</i>	<i>29</i>

II. Cercetarea și investigarea problemei nevoilor victimelor traficului de persoane.....	31
1. Rezumatul cercetării	31
II.1. Prezentarea cercetării	34
1. <i>Studiu de caz</i>	34
2. <i>Studiu de caz</i>	45
3. <i>Studiu de caz</i>	54
4. <i>Studiu de caz</i>	64
5. <i>Studiu de caz</i>	72
6. <i>Studiu de caz</i>	83
7. <i>Studiu de caz</i>	91
II. 2. Rezultatele cercetării	100
III. Intervenția socială cu victimele traficului de persoane	103
IV. Evaluarea finală a intervenției în cazurile victimelor traficului de persoane	106
V. Concluzii finale asupra lucrării.....	107
Surse de referință	111

Introducere

Importanța lucrării de față este legată de actualitatea fenomenului traficului de persoane, care raportându-mă la România, s-a accentuat la începutul anilor '90 și este în creștere, după aderarea României la UE. (Raport al Departamentului de Stat al SUA, 2007)

Am decis să studiez fenomenul traficului de persoane în România deoarece, conform Raportului Anual al Ministerului de Externe al Statelor Unite (2007), se subliniază faptul că România constituie o țară sursă, de origine și de tranzit pentru bărbați, femei sau copii din Moldova, Ucraina și Federația Rusă, care sunt traficați în Italia, Spania, Germania, Elveția, Grecia în scopul exploatarei sexuale și prin muncă. (Raportul Departamentului de Stat al SUA, 2007)

Conform Raportului privind situația traficului de persoane în România, (ianuarie-iunie 2007), oferit de Agenția Națională Împotriva Traficului de Persoane, au fost identificate 84 de victime în regiunea Transilvaniei (în județele arondate Centrului Regional Cluj: Sălaj, Bistrița Năsăud, Maramureș și Cluj), mai mult de jumătate fiind identificate chiar pe raza județului Cluj. Cu referire la tipul de exploatare, majoritatea victimelor au fost traficate în scop de muncă forțată sau exploatare sexuală. (A.N.I.T.P. 2007)

Motivația personală pentru cercetarea fenomenului de trafic de persoane vine din confruntarea experienței de practică, în domeniul de trafic de persoane, unde rolul asistentului social era subestimat și chiar inferiorizat. Această atitudine m-a motivat să intervin, cercetând, analizând și implicându-mă pentru a înțelege fenomenul traficului de persoane, cu scopul de a scoate în evidență importanța rolului asistentului social, în cadrul echipei

pluridisciplinare în munca de reintegrare socio-profesională a victimelor traficului de persoane.

Referindu-mă la expresia unui specialist care activează în domeniul combaterii traficului de persoane: „le adunăm ca pe un puzzle dar care în orice moment poate dispărea o piesă și este nevoie de a relua totul de la început”, ceea ce denotă faptul că vulnerabilitatea la care sunt expuse victimele traficului este persistentă o perioadă îndelungată de timp și după ce victimele au ieșit din experiența de trafic.

Deși, traficul de persoane, implică victime din ambele categorii de sex și copii, lucrarea de față prezintă o cercetare analitică și o intervenție complexă cu referire la femeile victimele traficului de persoane, cel mai des expuse exploatării sexuale.

I. Capitolul 1

1.1. Traficul de ființe umane – Definiții

Principala definiție a traficului de ființe umane, acceptată la nivel internațional, apare în Protocolul adițional la Convenția ONU împotriva criminalității transnaționale organizate(2000), cunoscut ca și protocolul de la Palermo:

- a) *“Traficul de persoane* înseamnă recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea persoanelor prin amenințare cu forța sau prin folosirea forței sau a altor forme de constrângere, prin răpire, fraudă, înșelăciune, abuz de putere sau situație de vulnerabilitate sau prin oferirea sau acceptarea de plăți sau foloase pentru obținerea consimțământului unei persoane care deține controlul asupra unei alte persoane în scop de exploatare. Exploatarea va include, la nivel minim, exploatarea prostituției altora sau alte forme de exploatare sexuală, muncă sau servicii forțate, sclavie sau practici similare, servitute sau prelevarea de organe;
- b) consimțământul unei victime a traficului de persoane privind exploatarea intenționată definită în alineatul (a) al prezentului articol nu este relevant în cazul în care s-au folosit oricare dintre mijloacele enunțate la alineatul (a);
- c) recrutarea, transportul, transferul, adăpostirea sau primirea unui copil în scopul exploatării vor fi considerate „trafic de persoane” chiar dacă aceasta nu implică nici unul din mijloacele prevăzute în alineatul (a) din prezentul articol;
- d) „Copil” înseamnă orice persoană sub 18 ani”. (Protocol din 15 decembrie, 2000)

Conform legii 678/ 2001, privind prevenirea și combaterea traficului de persoane, în România definirea traficului de persoane se face la art.2, alin.1, în care are următorul înțeles :

„*Prin trafic de persoane* se înțelege faptele prevăzute la art.12 și 13”, în care se afirmă următoarele:

„Constituie infracțiunea de trafic de persoane recrutarea, transportarea, transferarea, cazarea sau primirea unei persoane, prin amenințare, violență sau prin alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, abuz de autoritate sau profitând de imposibilitatea acelei persoane de a se apăra sau de a-și exprima voința, ori prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori alte foloase pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritatea asupra altei persoane, în scopul exploatării acestei persoane”. (L. 678/2001)

Definiția traficului de persoane devine vitală pentru lucrarea prezentată de mine, odată cu importanța abordării acestui subiect din perspectiva asistenței sociale ce presupune, transparență, profunzime și realitate.

1.2. Încadrări teoretice cu privire la traficul de ființe umane din perspectiva asistenței sociale

Teoria ierarhiei nevoilor lui Abraham Maslow

Din prisma studiului realizat, în care tind să abordez, tema nevoilor victimelor traficului de persoane, teoria prin care pun în evidență ierarhia nevoilor raportate la victimele traficului de persoane este *teoria ierarhiei nevoilor* lui Abraham Maslow .

Ierarhizate în forma piramidală, nevoile umane și respectiv nevoile victimelor traficului de persoane din perspectiva teoriei ierarhiei nevoilor lui Maslow sunt următoarele:

Nevoi fiziologice- nevoile de bază a victimelor traficului adesea nu au fost satisfăcute înaintea experienței traficului de persoane care s-au transformat ulterior în factori care au contribuit la expunerea la fenomenul de trafic. Prin experiența nefastă a traficului prin care a trecut victima, nevoile nesatisfăcute au rămas aceleași, fiind amplificate pe fondul traumelor fiziologice și psihosomatice la care au fost expuse.

Nevoi de securitate- Odată ce nevoile biologice au fost satisfăcute, victimele traficului de persoane devin preocupate de satisfacerea nevoii de securitate, care prin intermediul experienței de trafic a fost neutralizată sau chiar inhibată.

Nevoi de apartenență- În urma experienței de trafic, victimele devin susceptibile în ceea ce privește mediul și grupul de apartenență. Astfel că, în urma experienței de trafic, victimele au nevoie de suport emoțional din partea persoanelor apropiate, care să le accepte și să le înțeleagă trauma prin care au trecut.

Nevoi de stimă- Aceste nevoi se referă la nevoia victimelor traficului de persoane de a se simți acceptate și respectate. Nevoia de a fi stimată este extrem de importantă de a fi satisfăcută și oferită în momentul asistării, motivând în acest sens victima spre colaborare.

Nevoi de autoîmplinire- Oricare ar fi nivelul de educare a victimelor traficului de persoane, ele au nevoie de autoperfecționare, fiind esențială de a fi satisfăcută pentru o reintegrare armonioasă a victimei în societate. (Teorii Motivaționale, 2008)

1.3. Traficul de ființe umane din perspectiva cadrului legislativ în România

Actul normativ în baza căruia se pedepsește infracțiunea de trafic de persoane în România, este legea 678/2001, care conține nu numai norme de incriminare și definire a fenomenului de trafic, dar și secțiuni referitoare la protecția și asistența victimelor traficului de persoane. (Mateuț, 2005).

Astfel, prezenta lege, care a fost concepută pe baza Protocolului de la Palermo, începe cu definirea fenomenului de trafic de ființe umane, cap.1, art.1, art.12, art.13, definiții care le-am folosit ca și bază a definirii, alături de Protocolul de la Palermo, a fenomenului de trafic de persoane, în capitolul anterior.

Ceea ce vreau să scot în evidență este *art.20*, din capitolul III, secțiunea a 3-a, în care prevede că: „persoana supusă traficului de persoane care a săvârșit infracțiunea de prostituție prevăzută de art.328 din Codul penal, nu se pedepsește pentru această infracțiune, dacă mai înainte de a fi început urmărirea penală pentru infracțiunea de trafic de persoane aduce la cunoștința autorităților competente despre aceasta sau dacă, după ce a început urmărirea penală ori după ce făptuitorii au fost descoperiți, înlesnește arestarea acestora.” (L.678/2001.)

Consider că, articolul 20 din prezenta lege este interpretabil atât timp cât persoana traficată în scopul prostituției, nu contribuie la demascarea traficantilor devine parte acuzată pentru prostituție, ceea ce din punct de vedere al asistenței victimelor, mi se pare abuziv, pentru că sunt luate în considerare strict dovezile

directe și mai puțin ceea ce de fapt o face să fie reticentă pe victimă în acțiunea de demascare a traficantului și a rețelei din care face parte acesta.

Se omite un aspect extrem de important și anume faptul că, toate victimele traficului de persoane, indiferent de gradul de traumatizare, trec printr-o traumă psihologică datorită abuzurilor la care au fost supuse. Mai mult ca atât, lipsa securității sub presiunea amenințărilor care continuă și după ce victimele au reușit să evadeze, sunt constrânse să rămână neutre. Iar pentru a depăși situația de criză, este evident că au nevoie de timp, iar în cazul în care, în această perioadă de timp victimele nu depun mărturie împotriva persoanei care a traficant-o, pot fi acuzate pentru prostituție, ceea ce din punctul meu de vedere este un atac asupra victimelor.

O altă presiune cu care se confruntă victima, survine și din Legea 211/2004, art. 23, conform căreia victima trebuie să depună plângere într-un termen de 60 zile de la data săvârșirii infracțiunii, pentru a primi compensații financiare, ceea ce din punct de vedere a reprezentanților societății civile, asistenți sociali și psihologi, denotă o dublă opresiune pentru victimă. O dată, victima a trecut printr-o experiență traumatică prin traficul de persoane, iar pe de altă parte este obligată de a depune sesizare timp de 60 de zile, ceea ce pentru o victimă a traficului este un obstacol, având sentimente de frică și sentimente ambivalente, pe fondul traumelor la care a fost expusă în perioada traficării. Victima, după perioada de traumă are nevoie de recăpătarea echilibrului emoțional și comportamental ceea ce presupune timp. (IMAS, 2006)

Revenind la legea 678/2001, Capitolul V din prezenta lege se referă în totalitate la protecția și asistența victimelor traficului de persoane. Voi acorda o atenție mai mare acestui capitol datorită, subiectului studiat în partea de cercetare a lucrării mele și anume, nevoile persoanelor traficate, în urma experienței traficului de persoane.

În acest context începând cu art.26, de la punctul(1) la punctul (5), sunt prezentate serviciile sociale, furnizate victimelor traficului de persoane. „Art.26-(1) Persoanelor vătămate(...)i se acordă o protecție și o asistență specială, fizică, juridică și socială”. (2)- Viața și identitatea victimelor traficului de persoane sunt ocrotite prin prevederile prezentei legi. (3)- Victimele(...)au dreptul la recuperarea lor fizică, psihologică și socială. (4) – Minorilor, victime ale infracțiunilor prevăzute în prezenta lege, li se acordă protecție și asistență specială, în raport cu vârsta lor. (5)- Femeilor, victime ale infracțiunilor prevăzute în prezenta lege, precum și celor care sunt supuse unui risc ridicat de a deveni victime ale infracțiunilor li se acordă o protecție și asistență socială specifică.” (L.678/2001)

1.4. Precizări referitoare la distincția între traficul de persoane în scopul exploatării sexuale și prostituție

Acest subcapitol are ca și scop sublinierea și accentuarea diferenței dintre traficul de persoane și prostituție. Am fost determinată să fac această distincție, chiar de la începutul lucrării mele, pentru, ca să nu existe pe parcurs, sentimentul că ar mai fi ceva de spus la adresa acestor două fenomene, care totodată sunt distincte dar au și părți comune. Deși, distincția se face în baza unui cadru legislativ, subtilitatea fiecărui caz, din perspectiva cadrului situațional, temporal și spațial, face de multe ori, să îngreuneze distincția și analiza clară a situației, prin simpla afirmație : „Este trafic de persoane sau prostituție?”

Astfel, referindu-mă la studiul efectuat de autoarele raportului cu privire la " Traficul de ființe umane-analiza în profunzime a dosarelor penale arhivate din Republica Moldova pentru perioada anului 2004-septembrie 2005", se conturează următoarele: „după cum s-a văzut din prezentarea profilului

victimei traficului, precum și al martorului (prostituatei) din dosarele de proxenetism, aceste persoane sunt foarte asemănătoare ca apartenență la categorii similare de sex și vârstă.” (Cojocaru și Wiseman, 2005) Același lucru este valabil și pentru profilul traficantului și al proxenetului, care la fel sunt foarte apropiate.

În primul rând și traficantii și proxeneții în proporție de 2/3 sunt femei, femeile traficate și cele proxenete fiind puțin mai tinere (29 ani traficantele și 31 de ani proxenetele) decât bărbații traficantii și proxeneții (32 ani traficantii și 33 ani proxeneții). Acestea, precum și alte asemănări care există dintre infracțiunea de trafic în scopul exploatării sexuale și infracțiunea de proxenetism determină deseori confundarea lor și generează un șir de interpretări ale prevederilor legale, care sunt avantajoase traficantilor și nefavorabile victimelor. (Cojocaru și Wiseman, 2005)

Astfel, în practică deseori apar următoarele întrebări:

Pot fi considerate victime ale traficului, persoanele care admit de la bun început posibilitatea de practicare a prostituției, dar care nu au știut că vor deveni astfel exploatare?

Răspunsul la această întrebare este că există victime care admit de la bun început posibilitatea de practicare a prostituției (33%), (Cojocaru și Wiseman, 2005, p.13) dar care nu au știut că vor deveni astfel exploatare. Din păcate, victimele traficului de persoane ajung să fie incriminate, de organele de drept, din motiv că au știut ce vor practica, victimele ne mai fiind văzute ca victime, ci prostituate, după principiul „a știut la ce merge, așa-i trebuie”.

Criteriul principal de a distinge o victimă de o prostituată este cel a „*îngrădirii libertății ei*”. (Cojocaru și Wiseman, 2005, p. 34) O prostituată lucrează, poate să-și aleagă clienții, primește banii pentru lucrul său, chiar dacă trebuie să împartă cu proxenetul, dar cel mai important este că ea *poate renunța în orice moment* la acest mod de viață și să poată spune: „Acum plec acasă” (Lăzăroiu, 2003, p 9)

Continuarea acestui volum o puteți lectura achiziționând volumul de pe

www.editalumen.ro

www.lumenpublishing.com

sau din librăriile noastre partenere.

ISBN 973-166-114-X

9 789731 661148

Conținutul acestui volum nu
reprezintă în mod necesar
punctul de vedere al Editurii
Lumen sau al finanțatorilor

Publicat cu finanțarea:

media
LUMEN

www.EdituraLumen.ro